

Па выніках Нацыянальнага конкурсу "Мастацтва кнігі-2010", пераможцам у намінацыі "Лепшая дзіцячая кніга" стала кніга казак Ясеніі Сцяпанавай "Купалінка" (выдавецтва "Мастацкая літаратура"). Рэдактар выдання Наталля Філіповіч і загадчык рэдакцыі мастацкага афармлення Надзея Барай дапамаглі карэспандэнту "ЛіМа" выявіць асаблівасці кнігі.

Купалінка- пераможца

Галоўнае, на што звяртаеш увагу, калі ўпершыню гартуеш "Купалінку" — гэта яе адмысловая структура. Так, для выдавецтва "Мастацкая літаратура" "Купалінка" — першае выданне для дзяцей, у якім кожны твор прапануецца чытачам як у беларускамоўным, так і ў рускамоўным варыянце. Аўтар тэксту — Ясенія Сцяпанавіч — прапаноўвала змясціць і эквівалентныя тэксты на англійскай мове, але эканамічныя сродкі выдавецтваў заўсёды абмежаваныя...

Тым часам добры попыт на кнігу сведчыць, што двухмоўнасць "Купалінкі" прывабляе сучасных чытачоў. Кніга дае магчымасць дзецям супаставіць тэксты на розных мовах, выявіць адрозненні паміж імі, высветліць значэнне незразумелага слова. Параўноўваючы рускамоўную казку з беларускамоўнай, дзіця будзе больш уважліва, удумліва чытаць кнігу, развіваць свае маўленчыя здольнасці, удасканалваць веданне абедзвюх моў. Таму, як спадзяецца Наталля Філіповіч, выданне мае быць прывабным не толькі для свядомых бацькоў, але і для выхавацеляў дзіцячых садкоў, настаўніц пачатковай школы. Ідэя двухмоўнай кнігі належыць Ясені Сцяпанавіч, але Наталля Філіповіч лічыць цалкам мэтазгодным і надалей выдаваць кнігі для дзяцей у такім карысным фармаце.

Другая адметная рыса кнігі — вялікая колькасць ілюстрацый, выкананых вядомым спецыялістам у галіне станковай і кніжнай графікі Валерыем Славуком. Для творчай манеры гэтага майстра ўласцівая скрупулёзная прапрацоўка, увага да дэталей, філіграннае валоданне штырхам. Дасціпныя ілюстрацыі робяць кнігу эlegantнай і высакароднай.

Вырашаючы ж пытанні кампановкі і афармлення, Валянцін Макаранка — мастацкі рэдактар вы-

дання — таксама вырашыў пайсці своеасаблівым шляхам. Для таго, каб увесці маленькага чытача ў казку, стварыць адпаведны настрой, перад кожным тэкстам (і рускамоўным, і беларускамоўным) даюцца 3-4 разваротныя ілюстрацыі, якія ў адпаведнасці з сюжэтам выяўляюць пэўныя падзеі твора. Следам за ілюстрацыямі ідзе ўжо непарыўны тэкст казкі, упрыгожаны адно пейзажамі-застаўкамі і буквіцамі. У афармленні дзіцячай кнігі такі ход выкарыстаны ўпершыню — звычайна так афармляюць альбомы ці мастацкую літаратуру.

Кожны твор мае свой шматтытул, але ілюстрацыі да першай паловы казкі змешчаныя перад беларускамоўнымі творамі, ілюстрацыі ж да другой часткі ідуць перад рускамоўным варыянтам тэксту. Таму, незалежна ад таго, якой мовай карыстаецца дзіця ў паўсядзённым ужытку, кожная старонка кнігі будзе прагартаная. А вясёлыя казуркі, што жывуць у зарасніках папараці на форзацы, распаўзліся-разляцеліся па канцоўках усіх казак...

Дарэчы, гісторыя з'яўлення "Купалінкі" таксама даволі незвычайная. Ясенія Сцяпанавіч прынесла ў выдавецтва ўжо зробленую кніжку з гатовымі ілюстрацыямі — праўда, выданне 2007 года існавала ўсяго ў некалькіх экзэмплярах. А ў 2009 годзе наведвальнікі маглі бачыць ілюстрацыі Валерыя Славука на выставе ў Дзяржаўным ляльным тэатры і ў галерэі "Лабірынт" Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі. На малюнках — прынцэсы, чараўніцы, рыцары, буслы, зачараванае аленяня, баба Юга з Кашчэем Бессмяротным, шматлікія іншыя героі казак Ясені Сцяпанавіч.

У кнізе змешчаныя дзве казкі і адна быліна — шэсць паўнаважасных твораў з улікам двухмоўнасці выдання.

Казкі напісаныя як стылізацыя пад народныя. Фантастычныя героі і чароўныя здарэнні збольшага маюць аналагі ў фальклору, аднак казачныя элементы спалучаюцца так адвольна і своеасабліва, што творы Сцяпанавіч зусім не нагадваюць пераказы вядомых казак з заменай некаторых персанажаў ці нязначным ускладненнем фабулы.

Аднак пісьменніца галоўным чынам апісвае дзівосныя здарэнні і мала засяроджваецца на псіхалогіі дзеючых асоб, амаль не абмалёўвае казачны антураж. З-за гэтага, а таксама з-за сцісласці, лаканічнасці выкладання твораў падаюцца некалькі схематычнымі. Здольнасць пісаць прыгожа і паэтычна, ствараць цікавыя сюжэты дае падставу думаць, што з цягам часу маладая пісьменніца адчуе сябе больш самастойнай і выпрацуе ўласную манеру пісьма. Зрэшты, на час напісання казак Ясені Сцяпанавіч было ўсяго сямнаццаць гадоў.

Сюжэты ж "Купалінкі", па словах пісьменніцы, нарадзіліся пасля святкавання Купалля ў бабулі Фені, на Рагачоўшчыне. Ужо тады дзяўчына мела пэўны літаратурны вопыт: яе першая кніга — паэтычны зборнік "МАРА" — выйшла ў 2003 годзе. Сёння Ясенія Сцяпанавіч працягвае займацца творчасцю, прычым не толькі літаратурнай: падчас прэзентацыі "Купалінкі" ў "Лабірынце" экспанаваліся і ілюстрацыі, зробленыя самой пісьменніцай.

Дарэчы, выдавецтва "Мастацкая літаратура" працуе над серыяй "Казкі ХХІ стагоддзя", у якой часта выходзяць творы маладых пісьменнікаў. І кожны пакуль невядомы, але таленавіты казачнік мае магчымасць выдаць тут сваю першую кнігу!

Алеся ЛАПЦКАЯ

На здымках: вокладка кнігі "Купалінка", ілюстрацыі да казак "Купалінка" і "Берагіня".

